

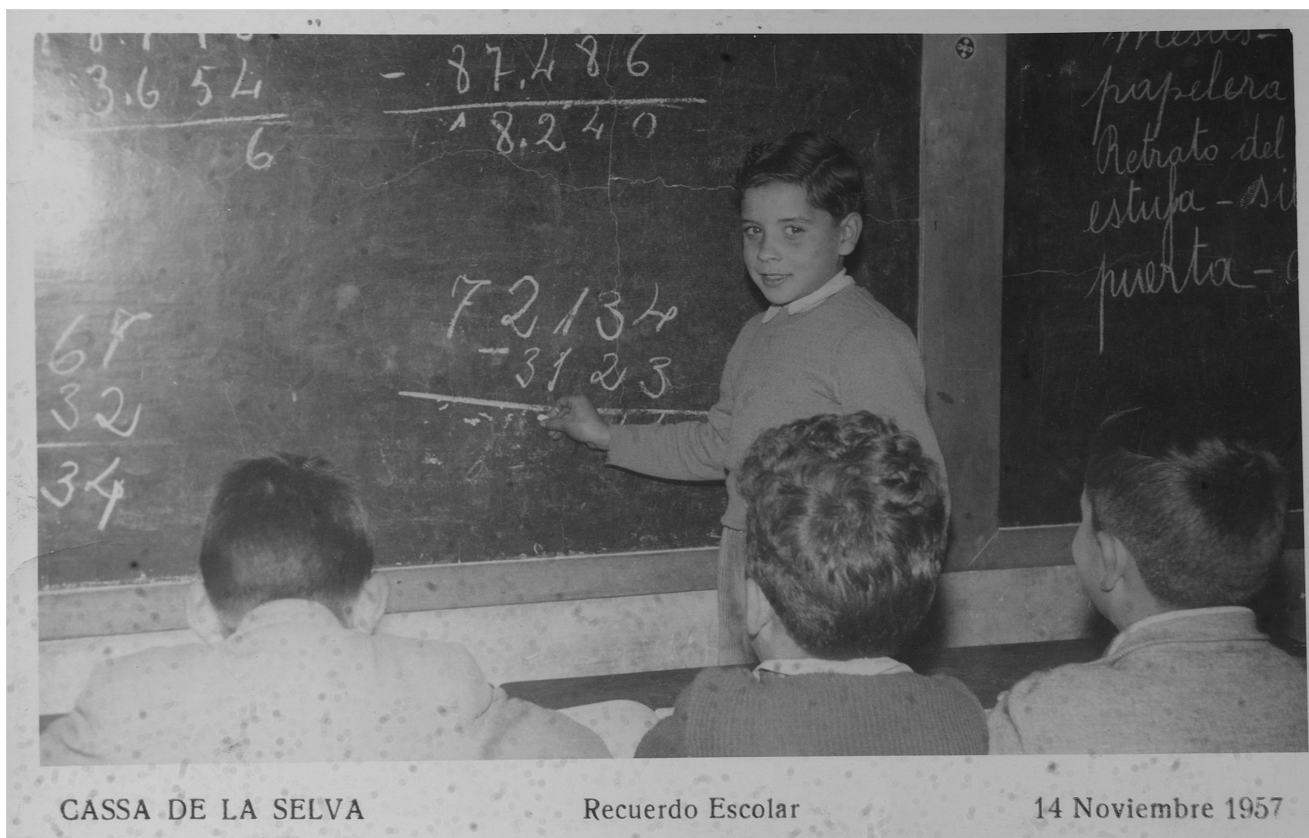
DESCOBRIM CASSÀ

GREC > GRUP DE RECERCA I ESTUDIS CASSANENCS

NOVEMBRE 2015

4

COORDINACIÓ: Arxiu Municipal de Cassà de la Selva

CASSA DE LA SELVA

Recuerdo Escolar

14 Noviembre 1957

Aula de l'es Escoles "Nacionals", 1967 (AMCS - L'Abans - Procedència : Lluís Poaté)

ENSENYAMENT

UN POBLE QUE HA APOSTAT PER L'EDUCACIÓ

No són pas massa els pobles de la nostra dimensió que han gaudit en temps pretèrits d'una oferta formativa tan rica, amb centres religiosos com La Salle o el Cor de Maria (avui integrat al primer) o el progressista Col·legi Politècnic comandat per una personalitat pedagògica com Josep Vilaret.

Aquesta solidesa formativa, que de segur té un vincle estret amb el caràcter emprenedor de Cassà i el retroalimenta, ha arribat fins

els nostres dies. En un moment en que, sortosament, l'educació ja és un dret universal, no podem parlar d'excepcionalitat, però si que podem estar ben satisfets de comptar amb una oferta plural i completa i amb uns centres educatius molt solvents.

Esperem que trobeu interessant aquestes pinzellades de la nostra història docent, que coincideixen precisament amb la celebració del 75è aniversari de l'escola Puig d'Arques

Uns apunts històrics

ESCOLES PRIVADES ANTIGUES

Aquesta és la relació d'escoles privades existents a Cassà de la Selva, el 1906 que consta en un escrit del Govern Civil del dia 11 d'agost d'aquell any. Eren cinc: Colegio Politécnico (can Vilaret) per nens, amb 105 alumnes. La mestra era la senyora Pilar Vilaret i Puig; i al mateix col·legi per a nenes on la mestra era la Teresa Pijoan. Hi havia 100 alumnes. Estava ubicat a la carretera Provincial número 25, on hi havia hagut la fàbrica de can Rich. El Colegio del Corazón de Maria, "les Monges", al carrer Germà Agustí, 15, amb 150 nenes. La directora era la mare Elvira Nogueras. El Colegio Ibérico, al carrer del Molí número 10, al qual hi anaven 40 nenes on la Caterina Robau i Botet feia de mestra i directora. L'espai on s'ubicava aquest col·legi a primers del segle passat hi havia hagut el col·legi Cervantista, actualment seu de la Biblioteca Municipal. El Colegio San José, al carrer Germà Agustí número 19, al qual hi anaven 200 nens. El director era el germà Cecilio. La proporció alumnes de l'escola pública i de la privada era aproximadament d'1 a 4.

La cita més antiga, fins al moment, referida a l'ensenyament a Cassà, la trobem l'any 1318, quan Arnau Caner i la seva muller del mas Caner de Perles, en motiu del casament del seu fill Ramon, li fan donació dels seus béns, reservant una dot per a les filles. A l'altre fill, en Bernat, amb els fruits d'un benefici presbiteral, el fan estudiar durant els

propers cinc anys. No s'indica el centre, però podria molt ben ser el de l'escola catedralícia de Girona, ciutat molt vinculada a la nostra vila. Entre els anys 1598 i 1638, a la diòcesi de Girona es concediren 213 llicències d'ensenyar. Un gran nombre d'escoles s'ubicaren en locals annexos a les esglésies. El 23 de setembre de 1607 sabem, a través dels llibres de Baptismes, que Joan Artigas, exercia de mestre d'escola a la parròquia. I, des de llavors, ininterrompudament fins al segle XIX, tenim documentada la presència del mestre de gramàtica al poble, gràcies als llibres de defuncions, perquè el mestre rebia una paga per assistir a les exèquies del finat.

FINALS DEL SEGLE XIX

Aquest període de temps és importantíssim, ja que s'instal·laren tres institucions

que serien cabdals per a l'ensenyament a Cassà: dues de religioses, les Germanes del Cor de Maria, el 1863 i els Germans de La Salle, el 1881; i una de laica i liberal instituída per Josep Vilaret, el 1886.

GRADUACIÓ

A principis del segle XX es va començar a parlar de la graduació de l'Escola Pública.

darreries de segle els mestres José Torres i Salvador Meya respectivament, en veure el poc nivell dels alumnes, ho proposaren a l'Ajuntament. Les propostes no van quallar. Després d'un intent el 1922 per adaptar la fàbrica de suro de can Tou en Escola, no fou fins el 1925, que aprovà el projecte definitiu de l'arquitecte Fèlix de Azúa que la situava on és ara la residència geriàtrica, i que es va fer realitat a l'agost del 1927. És d'aquesta data la graduació definitiva de l'escola de nens. La de nenes no s'estrenà fins al 1931

FOTOS

- 1.- El mestre Vilaret amb un grup d'alumnes (AMCS. Col·l. J. Olivé)
- 2.- Els grans de La Salle a principis del segle XX (Fons La Salle)
- 3.- L'Institut de Cassà (Foto Quim Massa)
- 4.- L'escola Puig d'Arques (Foto Quim Massa)
- 5.- Escola Aldric (Foto Alba Abulí)
- 6.- En Joan Gener i Prats (AMCS - Col·lecció Montserrat Gener)

REPÚBLICA

L'adveniment de la República va suposar un canvi radical en la pedagogia arreu, també a la nostra vila. Els governants apostaren fort per a l'ensenyament com a garantia de futur. La laïcitat capgirà el panorama ja que a Cassà els col·legis religiosos de La Salle i el Cor de Maria fins aleshores tallaven el bacallà en aquest món. D'alguna manera, confinats aquests, les mirades es dirigiren cap a l'escola pública bilingüe i coeducadora. De seguida es proposà construir un edifici amb un projecte molt ambiciós: la graduada que esdevindria l'Escola Puig d'Arques actual. D'aquest període en destaquem dos mestres: Bergés i Roquet amb una pedagogia molt avançada per l'època. El 1934 tancà l'Escola Vilaret en morir la seva titular, la mestra Teresa Pijoan.

LA POSTGUERRA

Acabada la contesa i inaugurades les Escoles Graduades per l'Ajuntament franquista, la gran obra de la República, els col·legis religiosos tornaren al seu màxim nivell i augmentaren espectacularment la matrícula. L'any 1954 La Salle celebrava amb gran

esplendor les Noces de Diamant. Mentrestant l'Escola Pública, en uns anys molt durs, anava fent la viu-viu. Amb pocs alumnes, els mestres i senyoretetes amb esforç i bona voluntat suplien de la manera que podien la manca de recursos. Cal destacar les obres de remodelació que, a finals dels anys 50, hi dugué a terme l'Ajuntament presidit per Josep Maria Vidal.

EL TEMPS ACTUALS

Als anys 70 el Col·legi Nacional, actual Puig d'Arques, amb la direcció de Josep Mestras agafà una forta embranzida amb obres d'ampliació i un munt d'activitats, de manera que, en pocs anys quadruplicà la matrícula. L'any 1978 plegaren les religioes del Cor de Maria i el seu alumnat l'absorbí La Salle. El 1988 comença l'Institut i el curs 2006/2007 s'engega la segona escola pública, l'Aldric. Aquest és doncs el panorama actual de centres docents de Cassà: dues escoles públiques: el Puig d'Arques i l'Aldric, una escola concertada: la de La Salle; l'Institut; i tres de titularitat municipal: la Llar d'Infants, l'Escola de Música i la d'Art, configuren el mapa educatiu de la vila. Val a dir-ho, tots en perfecte estat de salut.

Anar a conferència

A Cassà, d'anar a classes particulars sempre se n'ha dit: "anar a conferència" i és d'aquestes classes que farem un resum.

De les que tenim coneixement en el temps més reulat, les classes per excel·lència foren les que impartia el senyor Joan Gener i Prats (1870-1942). Farmacèutic de professió i gran mestre de vocació.

A la rebotiga de la seva farmàcia preparava, a més de les seves fórmules magistrals, els joves de la població per treure's l'examen de Grau que era l'equivalent a la selectivitat per entrar a la universitat. I fou així com molts cassanencs, gràcies a l'eficaç ensenyança de Joan Gener, van aconseguir el títol de Batxiller i una carrera universitària.

El 1947 l'Ajuntament va posar el seu nom a un carrer de Cassà i els seus exalumnes van fer-li un homenatge on es van trobar més de 50 universitaris que havien anat a les seves classes fent ben patent la seva vocació per ensenyar i motivar per seguir estudis superiors.

També hem de remarcar les classes que van continuar la feina de tan il·lustre mestre. Durant la Guerra Civil els germans Duran ("hermanos" de La Salle) i, un cop finalitzada: Rutllan, Maymí, Gruart, els esposos Vilahur-Godoy, Maria de París, Montserrat Ruscaleda... Tots ells van aconseguir millorar el nivell acadèmic de Cassà donant "conferències" durant molts anys.

Tots els mestres que han contribuït que el nostre poble sigui admirat pel seu elevat nivell cultural rebin des d'aquestes pàgines el nostre agraïment.

La Creu de Sant Jordi

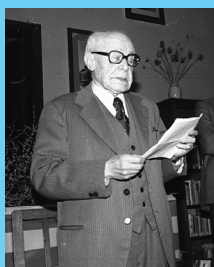

El 12 de juliol de 2005 fou concedida la Creu de Sant Jordi a la Fundació Patronat de les Escoles Cristianes La Salle de Cassà de la Selva. El decret de concessió destaca "com a contribució al cent vint-i-cinquè aniversari de la constitució de la Junta per la Defensa de l'Educació. En

reconeixement a l'eficàcia i el sentit social de la seva tasca, adreçada a diverses generacions de Cassà sota l'impuls de l'Institut dels Germans de les Escoles Cristianes".

L'any 1881, reunits Joan Almeda, Josep Alemany, Manel Nadal, Domingo Pujol, Joan Dausà i Joan Xiberta, es constituï la societat "Junta Protectora de la Juventud" amb la finalitat de fundar un centre educatiu d'inspiració catòlica per als nois, Josep Alemany Darna, que havia estudiat veterinària a Tolosa, recomanà els Germans de La Salle per gestionar el nou centre. El col·legi, conegut durant molts anys com "Els Hermanus" i avui per La Salle, continua obert a la nostra vila 134 anys més tard.

> MANUEL TOLOSÀ

Manuel Tolosà i Surroca (Cassà 1895 - 1985). Va tenir una intervenció destacada en la vida cultural i educativa de Cassà de la Selva, a favor de la normalització del català i de l'oficialització del nom del poble amb la doble essa. Va realitzar classes nocturnes al Centre d'Unió Republicana i

va crear les escoles graduades. L'any 1963 va fer la primera manifestació pública de normalització lingüística del català en la circular que la Colla Excursionista Cassanenca editava per als socis. Va escriure novel·les i va col·laborar amb la revista local Llumiguia durant més de trenta anys.

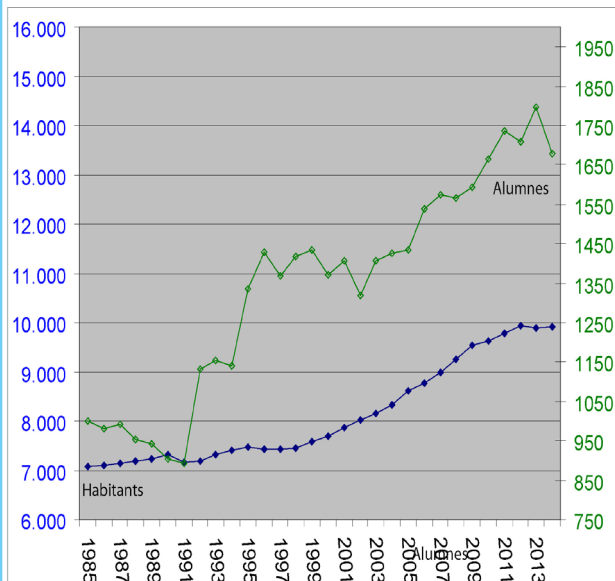
LA XIFRA

1000

El curs 1995/1996 s'assoleix per primera vegada la xifra de 1000 alumnes d'ensenyament primari escolaritzats a Cassà de la Selva, i són exactament 1000, ni un més ni un menys. Val a dir, que per al curs 2015/2016 es preveu un total d'alumnes escolaritzats de 2190 alumnes

> DADES D'ESCOLARITZACIÓ

El gràfic adjunt compara l'evolució de la població de Cassà i la població escolaritzada als centres educatius cassanencs.

Una dada a tenir en compte :

El salt en el nombre d'alumnes del 1996 té a veure en la incorporació per primera vegada de l'educació infantil i els canvis derivats de la implantació de la LOGSE (l'ensenyament obligatori fins als 16 anys).

> ESCOLES, CASSOLES

Escoles cassoles, Monges taronges, "Hermanos" gitanos*!... Aquesta era la innocent cantarella que entonàvem de petits (dècada 60-70 del segle passat) per riure'ns dels nens dels altres "col·lègits", en una mostra de pueril rivalitat avui força desapareguda

Distingir-nos entre nosaltres no era pas difícil, tots amb bata. Els nens de la pública amb ratlletes verticals marrons i les nenes de color rosa i els de les religioses, ells de blau i elles de verd. A la butxaca superior la inicial i el cognom (que és com ens coneixíem) i, si hi havia un difunt a casa, una cinta negra a la solapa.

*Plátanos, segons una altra versió.

>CASSÀ IL·LUSTRAT Vet aquí que vàrem trobar una orla de la promoció del 1920 de la facultat de Medicina de Barcelona. Pensem que, en aquella època, era l'única de Catalunya i Balears i que també s'hi trobaven estudiants de llocs llunyans com Colòmbia, Filipines o Canàries, atrets, pel prestigi de la facultat. Doncs bé, si hi havia un total de 75 alumnes, 4 d'ells eren de Cassà! :

Ramon M. Almeda, Romà Alemany, Joaquim Dausà i l'insigne Pompeu Pascual. Atzar?, uns amics espavilats amb inquietuds comunes?, tot pot ésser, però és fàcil pensar que en aquesta gran presència de cassanencs hi devia jugar algun paper una ensenyança primària de bona qualitat que va afavorir el desenvolupament d'unes carreres professionals aleshores poc comunes.

DESCOBRIM CASSÀ

GREC > GRUP DE RECERCA I ESTUDIS CASSANENCS

NÚMERO 4

MAQUETACIÓ: Quim Massa

EQUIP DE REDACCIÓ: X. Albertí, Q. Bosch, X. Carbó, R. Garcia, M. Gener, D. Grau, Q. Massa, J. Maymí, E. Mestres, Q. Mundet, J.Ll. Òdena i M.D. Saura.

COL·LABORACIÓ: Editorial Gavarres, Cassà Digital, i Llumiguia

IMPRESSIÓ: Ducform

Més informació a: www.cassa.cat